

ПРОБЛЕМИ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Банківській системі належить визначальна роль та вагоме значення в забезпеченні економічного розвитку нашої країни. В сучасних умовах функціонування банківської системи України важливим питанням, яке потребує розгляду та вдосконалення є проблема банківського регулювання й нагляду. Саме від ефективності, доцільності, узгодженості зі світовими стандартами цього процесу залежатиме майбутній результат діяльності банків, економічне зростання держави та добробут населення.

Вагомий внесок у дослідження банківського регулювання зробили такі зарубіжні вчені: Е. Девіс, Я. Міркіна, С. Моїсеєва, Н. Сакаса, П. Роуза, Дж. Сінкі, А. Флемінг, М. Ямпольський. Дослідженню теорії та практики банківського регулювання приділяли увагу також українські науковці, а саме: О. Васюренко, О. Вовчак, О. Дзюблюк, А. Гальчинський, В. Міщенко, А. Мороз, К. Раєвський, М. Савлук, Г. Табачук, О. Чуб, Н. Швець та ін.

У більшості наукових працях увага вчених звертається на проблеми процесу регулювання та нагляду за фінансовим ринком. Проте, питання щодо вдосконалення діючої системи банківського регулювання та нагляду залишається відкритим, через те що, незначна увага приділена побудові дієвого механізму банківського регулювання, а також створенню єдиного наглядового органу за фінансовим ринком. Тому дана тематика потребує подальших наукових пошуків.

На сьогодні національна банківська система наразилась на ряд проблем, які потребують негайної пильної уваги як з боку науковців і практиків, так і з боку держави, а саме [1]: недостатній або низький рівень капіталізації комерційний банків; зниження довіри суб'єктів ринку до банківських установ. Особливо ця проблема загострилася починаючи із 2014 р., причиною була масова паніка населення та вилучення банківських вкладів; кризи в великих системних банках; коливання на валютному ринку (нестабільність обмінного курсу національних грошей, рекордна девальвація гривні в січні – лютому 2015 р.); низький кадровий потенціал та кваліфікація працівників в сфері регулювання та нагляду; відсутність дієвих рішень та дій НБУ щодо попередження банківських криз; невідповідність нормативно-правової бази світовим вимогам та стандартам; незадовільний стан фінансово-економічної безпеки Україні; неефективна організація процесів моніторингу та уникнення банківських криз; низька дієвість інструментів регулювання; використання недосконалих правил та стандартів нагляду та регулювання і банківській сфері; наявність значної частки проблемних кредитів; несприятливі умови банківської конкуренції; недосконалий ризик-менеджмент.

Основними кроками на шляху подолання зазначених вище проблем банківського регулювання може стати наступне:

По-перше, реформування банківського законодавства з метою адаптації його положень до вимог європейської банківської системи. Перші кроки в напрямку реформування банківської системи вже зроблені, так Президент України підписав Закон “Про збільшення відповідальності власників банків”. Винні особи повинні компенсувати збитки у випадку банкрутства фінансової установи. У 2015 р. в дію вступив ще один закон України “Про попередження і протидію легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом”.

По-друге, обмеження функцій Національного банку України в сфері регулювання та делегування таких повноважень новоствореному органу – мегарегулятору фінансового ринку. Українські науковці, вчені, представники уряду не раз пропонували ідею створення мегарегулятора, який би отримав функції регулятора усього фінансового ринку та діяльності фінансових установ різних секторів фінансової системи (банків, кредитних спілок, інвестиційних фондів), пруденційний нагляд мав би вийти зі сфери контролю Національного банку України. Функціонування мегарегулятора дало б можливість здійснювати інтегрований нагляд та регулювання фінансового сектору економіки.

По-третє, забезпечення ефективного та належного захисту інвесторів, вкладників, клієнтів банку. А також створення сприятливого інвестиційного клімату задля залучення інвестицій.

По-четверте, вдосконалення існуючих механізмів банківського регулювання відповідно до Базельських стандартів. Базельські стандарти можуть допомогти українській банківській системі піднятися на якісно новий рівень, оскільки мають багато переваг, а саме: сприяють підвищенню стійкості банків, захисту прав споживачів, капіталізації. Не зважаючи на рекомендаційний характер, Україні варто використовувати стандарти у своєму національному законодавстві [1].

По-п’яте, необхідне вдосконалення системи управління банківськими ризиками та пошуки ефективної системи ризик-менеджменту.

По-шосте, потрібним є покращення процесу надання правдивої банківської інформації (відповідність поданих даних реальним).

Підсумовуючи, зазначимо, що в Україні недостатньо ефективно побудована система регулювання, позаяк моніторинг є неефективним, а процес нагляду і регулювання – неідеальним. Лише застосування цілого комплексу необхідних заходів дасть можливість забезпечити в подальшому економічне зростання та згодом сприятиме до повернення колишньої втраченої репутації комерційних банків. Світовий досвід надасть можливість Україні зробити свою банківську систему прозорою, надійною, стабільною та безпечно функціонуючою.

Література:

1. Колесник О., Журавльова Т. Проблеми банківського регулювання та нагляду в контексті нових вимог Базельської конвенції. [Текст] / Вісник Дніпропетровського університету. – 2012, том 2, № 10/1. – С. 90.

Максим ГРИГОР'ЄВ
студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
викладач кафедри банківської справи В.Я.Рудан

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Банківська система України на сучасному етапі покликана надати імпульс для подальшого розвитку економіки, підтримати процеси реформування технологічно відсталих й енергоємних галузей народного господарства, а також забезпечити втілення пріоритетних проектів національного розвитку. Вона є складовою кредитної системи держави і становить сукупність різних за організаційно-правовою формою та спеціалізацією банківських установ, що функціонують у межах єдиною фінансової системи та єдиного грошово-кредитного механізму в певний проміжок часу.

Розвинута банківська система є необхідною умовою нормального функціонування економіки, тобто функціонування суб'єктів господарської діяльності та державного бюджету. Лише через досконалу банківську систему можна здійснити реструктуризацію економіки в цілому. Вітчизняні банки проходять серйозну перевірку часом в умовах постійних економічних трансформацій. Швидка зміна умов функціонування, відкритість зовнішньому середовищу, схильність до внутрішніх перетворень спонукають банківську систему до постійного удосконалення.

Розвиток банківської системи України розпочався 20.03.1991 р. з прийняття Закону України „Про банки і банківську діяльність” [4], який згодом втратив чинність. Натомість була прийнята нова редакція Закону України „Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р. [5].

В основу розбудови сучасної банківської системи України були покладені загальновизнані у світовій практиці принципи:

- дворівнева побудова: чітке функціональне розмежування між банками першого і другого рівнів;
- функціонування банків другого рівня на комерційних засадах та на договірних відносинах з клієнтурою;
- ліквідація монополії держави на банківську справу, можливість створення комерційних банків різних форм власності;
- організація державного контролю і нагляду за банківською діяльністю і покладення цього завдання на центральний банк;
- незалежність центрального банку від державних органів виконавчої влади;

Основними проблеми розвитку банківської системи України на сучасному етапі є: